

บทที่ 3 ระเบียบวิธีการวิจัย

แบบการวิจัย

ใช้แบบวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ (correlational research)

ประชากร

ประชากร คือ พนักงานสายการผลิตเพศหญิงที่ทำงานกะเช้าของสายการผลิต ในโรงงานอุตสาหกรรมผลิตอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์แห่งหนึ่ง เขตนิคมอุตสาหกรรมสุรนารี จังหวัดนครราชสีมาจำนวน 1,500 คน

กลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง คำนวณจากตารางสำเร็จรูปสำหรับการหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมจากจำนวนประชากรของ Krejcie & Morgan (อ้างใน สมทรง อัครกุล, 2538) ที่ระดับความคลาดเคลื่อนเท่ากับ $\pm 5\%$ และความเชื่อมั่นเท่ากับ 95% การวิจัยครั้งนี้มีประชากรจำนวน 1,500 คน ซึ่งจากตารางสำเร็จรูปสำหรับการหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง กำหนดให้ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวนอย่างน้อยที่สุด 306 คน ในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบวัดจำนวน 500 ฉบับ ไปเก็บข้อมูลด้วยตนเองจากพนักงานสายการผลิตโรงงานอุตสาหกรรมผลิตอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ได้รับแบบวัดกลับคืนจำนวน 338 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 67.6 ของแบบวัดทั้งหมดที่ส่งให้กลุ่มตัวอย่าง

ตัวแปรที่ศึกษาในการวิจัย

ตัวแปรที่ศึกษามี 5 ตัวแปรดังนี้

1. ความเครียดในการทำงาน
2. การสนับสนุนทางสังคม
3. พฤติกรรมแบบเอ,บี
4. การเชื่อในประสิทธิภาพแห่งตน
5. ผลการปฏิบัติงานของพนักงานสายการผลิต

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ได้ใช้เครื่องมือ 5 ชนิดดังต่อไปนี้

1. แบบสอบถามลักษณะทางประชากร (demographic data) ของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อายุการทำงาน สถานภาพสมรส และรายได้

2. แบบวัดความเครียดในการทำงาน (job stress) นำมาจากแบบวัด Occupational Stress Inventory หรือ OSI (Osipow & Spokane, 1987) และแบบสำรวจ Stress Audit (Miller & Smith, 1983) มีจำนวน 170 ข้อ ข้อคำถามในแบบวัดทั้งหมดเป็นข้อความทางบวก โดยวัดเกี่ยวกับความเครียดในการทำงานใน 4 องค์ประกอบคือ

1. สถานการณ์การทำงาน (work situation) จำนวน 44 ข้อ
 2. อาการที่แสดงออกทางด้านอารมณ์และร่างกาย (emotional and physical symptoms) จำนวน 78 ข้อ
 3. การเข้าสังคม การมีนันทนาการและการดูแลสุขภาพ (social, recreation, and health care) จำนวน 40 ข้อ
 4. สภาพแวดล้อมในการทำงาน (work environment) จำนวน 8 ข้อ
- (รายละเอียดเกี่ยวกับข้อคำถามของแบบวัดในแต่ละด้านอยู่ในภาคผนวก ง.)

ข้อความแต่ละข้อในแบบวัดจะมีคำตอบให้เลือกเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (rating scale) 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การพิจารณาคะแนนดังนี้

เป็นจริงมากที่สุด	ให้	5	คะแนน
เป็นจริงมาก	ให้	4	คะแนน
เป็นจริงบ่อย	ให้	3	คะแนน
จริงเป็นบางครั้ง	ให้	2	คะแนน
ไม่จริงเลย	ให้	1	คะแนน

การแปลผลคะแนน คะแนนของแบบวัดความเครียดในการทำงานมีช่วงคะแนนอยู่ระหว่าง 170-850 คะแนน ถ้าได้คะแนนรวมมาก หมายถึง พนักงานสายการผลิตมีความเครียดในการทำงานสูง ในทางตรงกันข้ามถ้าได้คะแนนรวมต่ำ หมายถึง พนักงานสายการผลิตมีความเครียดในการทำงานต่ำ ซึ่งการวิจัยครั้งนี้แบ่งระดับความเครียดในการทำงานของพนักงานสายการผลิตโดยใช้ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. แบบวัดการสนับสนุนทางสังคม (social support) ผู้วิจัยจัดทำขึ้นโดยยึดแนวคิดของ Thoits (1982) การสนับสนุนทางสังคมแบ่งออกเป็น 5 ชนิด คือ การสนับสนุนทางอารมณ์ การสนับสนุนด้านการยอมรับนับถือ การสนับสนุนทางสังคมในการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม การสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูลข่าวสาร และการสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของ

ข้อคำถามในแบบวัดการสนับสนุนทางสังคมเป็นข้อความทางบวกจำนวนทั้งหมด 50 ข้อ แบ่งเป็นข้อคำถามของการสนับสนุนทางสังคมจากหัวหน้างานจำนวน 25 ข้อ และการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนร่วมงานจำนวน 25 ข้อ ข้อความแต่ละข้อในแบบวัดจะมีคำตอบให้เลือกเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (rating scale) 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การพิจารณาคะแนนดังนี้

เห็นด้วยมากที่สุด	ให้	5	คะแนน
เห็นด้วยมาก	ให้	4	คะแนน
เห็นด้วยปานกลาง	ให้	3	คะแนน
ค่อนข้างไม่เห็นด้วย	ให้	2	คะแนน
ไม่เห็นด้วยเลย	ให้	1	คะแนน

การแปลผลคะแนน คะแนนของแบบวัดการสนับสนุนทางสังคมมีช่วงคะแนนอยู่ระหว่าง 50-250 คะแนน ถ้าได้คะแนนรวมมาก หมายถึง พนักงานสายการผลิตได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากหัวหน้างานและเพื่อนร่วมงานในระดับสูง ในทางตรงกันข้ามถ้าได้คะแนนรวมต่ำ หมายถึง พนักงานสายการผลิตได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากหัวหน้างานและเพื่อน

ร่วมงานในระดับต่ำ โดยการวิจัยครั้งแบ่งระดับการสนับสนุนทางสังคมของพนักงานสายการผลิต โดยใช้ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4. แบบวัดพฤติกรรมแบบเอและบี (type A and type B behavior) นำมาจากแบบวัดพฤติกรรมแบบเอและบีของอัจจรา วงศ์วัฒนามงคล (2533) ซึ่งดัดแปลงมาจากแบบวัด Jenkins Activity Survey (Jenkins et al., 1986) มีจำนวน 20 ข้อ โดยเป็นข้อความทางบวกจำนวน 19 ข้อ ได้แก่ ข้อที่ 1-19 และข้อความทางลบจำนวน 1 ข้อ ได้แก่ ข้อ 20 ข้อความแต่ละข้อในแบบวัดจะมีคำตอบให้เลือกเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (rating scale) 6 ระดับ โดยมีเกณฑ์การพิจารณาคะแนนดังนี้

จริงที่สุด	ให้	6	คะแนน
จริง	ให้	5	คะแนน
ค่อนข้างจริง	ให้	4	คะแนน
ค่อนข้างไม่จริง	ให้	3	คะแนน
ไม่จริง	ให้	2	คะแนน
ไม่จริงเลย	ให้	1	คะแนน

การแปลผลคะแนน คะแนนของแบบวัดพฤติกรรมแบบเอและบี มีช่วงคะแนนอยู่ระหว่าง 20 – 120 คะแนน ถ้าได้คะแนนรวมมากกว่า 60 คะแนน หมายถึง พนักงานสายการผลิตมีพฤติกรรมแบบเอ ในทางตรงกันข้าม ถ้าได้คะแนนรวมตั้งแต่ 59 ลงมา หมายถึง พนักงานสายการผลิตมีพฤติกรรมแบบบี

5. แบบวัดการเชื่อในประสิทธิภาพแห่งตน (self-efficacy) นำมาจากแบบวัดการเชื่อในประสิทธิภาพแห่งตนของฉัตรวิบูลย์ จาวเกียรติ (2540) ซึ่งแปลและดัดแปลงมาจากแบบวัดการเชื่อในประสิทธิภาพแห่งตนด้านการทำงานของ Sherer et al. (1982) มีจำนวน 17 ข้อ โดยเป็นข้อความทางบวกจำนวน 6 ข้อ ได้แก่ ข้อที่ 1, 3, 10, 12-14 และข้อความทางลบจำนวน 11 ข้อ ได้แก่ ข้อที่ 2, 4-9, 11, 15-17 ข้อความแต่ละข้อในแบบวัดจะมีคำตอบให้เลือกเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (rating scale) 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การพิจารณาคะแนนข้อความทางบวก ดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	5	คะแนน
เห็นด้วยค่อนข้างมาก	ให้	4	คะแนน
เห็นด้วยปานกลาง	ให้	3	คะแนน
ค่อนข้างไม่เห็นด้วย	ให้	2	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	1	คะแนน

ส่วนเกณฑ์ในการให้คะแนนข้อความทางลบ จะมีการให้คะแนนในลักษณะตรงข้ามกับข้อความทางบวก การแปลผลคะแนน คะแนนของแบบวัดการเชื่อในประสิทธิภาพแห่งตนมีช่วงคะแนนอยู่ระหว่าง 17-85 คะแนน ถ้าได้คะแนนรวมมาก หมายถึง พนักงานสายการผลิตมีการเชื่อในประสิทธิภาพแห่งตนสูง ในทางตรงกันข้ามถ้าได้คะแนนรวมต่ำ หมายถึง พนักงานสายการผลิตมีการเชื่อในประสิทธิภาพแห่งตนต่ำ ซึ่งการวิจัยครั้งแบ่งระดับการเชื่อในประสิทธิภาพแห่งตนของพนักงานสายการผลิตโดยใช้ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

6. แบบประเมินผลการปฏิบัติงาน (Job Performance) เป็นแบบประเมินผลการปฏิบัติงาน ที่ได้จากแบบประเมินผลการปฏิบัติงานของโรงงานที่ผู้วิจัยศึกษา ซึ่งวัดผลการปฏิบัติงานของพนักงาน 5 ด้านได้แก่ (1) การมาทำงานอย่างสม่ำเสมอ (2) ความสามารถทำงานได้ตามเป้าหมาย (3) การเคารพเชื่อฟัง ปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชา (4) การเคารพเชื่อฟังและปฏิบัติตามกฎ และ (5) การรักษาความสะอาดเรียบร้อยทั้งก่อนและหลังจากการปฏิบัติงาน โดยมีหัวหน้างานของพนักงานสายการผลิตเป็นผู้ประเมินผลการปฏิบัติงานของพนักงาน

การหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบวัดทั้งหมดได้จากการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจริงจำนวน 338 คน ได้ใช้วิธีการหาความสอดคล้องภายใน (internal consistency) ของครอนบาค (Cronbach's α Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดดังนี้

แบบวัดความเครียดในการทำงาน	มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ	0.94
แบบวัดการสนับสนุนทางสังคม	มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ	0.95
แบบวัดพฤติกรรมแบบเอและบี	มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ	0.81
แบบวัดการเชื่อในประสิทธิภาพแห่งตน	มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ	0.86

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลได้ปฏิบัติตามขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นเตรียมการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีดังต่อไปนี้

1.1 สร้างแบบสอบถามลักษณะทางประชากร ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อายุการทำงาน สถานภาพสมรส และรายได้

1.2 สร้างแบบวัดการสนับสนุนทางสังคม มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1.2.1 สร้างข้อคำถามของแบบวัดการสนับสนุนทางสังคม จากข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง และจากการดัดแปลงข้อคำถามบางข้อจากแบบวัดการสนับสนุนทางสังคมของพิศมัย เพิ่มกระโทก (2530), ภัทรพงศ์ ประกอบผล (2534) และดารีกา ธารบัวสวรรค์ (2540)

1.2.2 ตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหา (content validity) โดยนำข้อคำถามที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบว่าข้อคำถามที่สร้างขึ้นมีความครอบคลุมเนื้อหาของการสนับสนุนทางสังคมในแต่ละด้านที่ระบุไว้หรือไม่

1.2.3 เรียบเรียงข้อคำถาม นำข้อคำถามที่ได้รับการตรวจสอบแล้วมาเรียบเรียงเป็นแบบวัดการสนับสนุนทางสังคม โดยข้อคำถามจำนวน 25 ข้อแรกวัดการสนับสนุนทางสังคมจากหัวหน้างาน และข้อคำถามจำนวน 25 ข้อหลังวัดการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนร่วมงาน

1.3. ตรวจสอบความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบวัดความเครียดในการทำงาน (job stress) แบบวัดการสนับสนุนทางสังคม (social support) แบบวัดพฤติกรรมแบบเอ, บี (type A and type B behavior) และแบบวัดการเชื่อในประสิทธิภาพแห่งตน (self-efficacy) โดยทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มพนักงานสายการผลิตในเขตนิคมอุตสาหกรรมสุรนารีจำนวน 100 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบวัด ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดความเครียดในการทำงานเท่ากับ 0.93 ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดการสนับสนุนทางสังคมเท่ากับ 0.94 ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดพฤติกรรมแบบเอ, บีเท่ากับ 0.80 และค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดการเชื่อในประสิทธิภาพแห่งตนเท่ากับ 0.82

1.4. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบวัดอีกครั้งก่อนนำไปเก็บข้อมูลจริง

2. ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

2.1 ผู้วิจัยนำหนังสือจากภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์และแบบวัดที่จะนำไปเก็บข้อมูลไปติดต่อผู้จัดการฝ่ายบุคคลของโรงงานที่ทำการศึกษ เพื่อขอความร่วมมือในการ

วิจัย พร้อมทั้งนัดวันและเวลา ที่ทางโรงงานสะดวกให้ผู้วิจัยเข้าไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ได้ทำการเก็บข้อมูลพร้อมกันในช่วงเวลาที่ทางโรงงานมีการประเมินผลการปฏิบัติงานของพนักงานสายการผลิต

2.2 รวบรวมแบบวัดที่ตอบสมบูรณ์แล้วกลับคืนด้วยตนเอง ตามวันและเวลาที่ทางโรงงานนัดหมาย

วิธีการทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลได้ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS (statistical package for the social sciences) วิธีการทางสถิติที่ใช้มีดังต่อไปนี้

1. สถิติบรรยาย (descriptive statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) เพื่อใช้ในการสรุปลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อายุการทำงาน สถานภาพสมรส และรายได้
2. การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (stepwise - multiple regression analysis) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1
3. การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2
4. การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ เพื่อทดสอบความแตกต่างของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปรในสมมติฐานข้อที่ 2